

Unohtuvatko ulkomaat?

● Pääuutisiin haetaan draamaa rikoksista ja onnettomuuksista, sen sijaan Suomen rajojen ulkopuolinen politiikka vähenee etusivuilta.
● Tuore tutkimus kertoo myös, että iltapäivälehdet ovat tehneet terveysaiheista paperilehtensä valtin.

– ON EHKÄ helpompi samastua rikoksen tai onnettomuuden uhreihin kuin neuvottelijan YK:ssä. Journalismin tutkimusyksikön tutkimusjohtaja Pentti Raittila Tampereen yliopistosta sanoo.

Hän arvioi *Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta 2010* -raportin tuloksia. Uutisvälineiden etusivujen ja pääuutislahe-tysten sisältöjä kartoittava tutkimus on tehty nyt kolme kertaa kahden vuoden välein, ja kaksi trendiä paistaa taulukoista. Kansainvälisen ja ulkomaisten politiikan osuus laskee systemaattisesti kaikissa välineissä. Samalla rikos- ja onnettomuusutiset korostuvat.

Vuosiseuranta johtavan Raittilan mukaan tulos kertoo lukijoista käytävästä kilpailusta. Tilaaajia ja ostajia lähemmäs kurotetaan kertomalla enemmän dramaattisista kotimaan tapahtumista ja jättämällä kaukaisten maiden kätelevät herrat vähemmälle.

– Suomalaisessa journalismissa maailman asioiden seuraaminen on ollut kunnia-asia. Täällä mökinmuija ja kadunmies tietää maailman asioista luullakseni paljon enemmän kuin monen muun maan tavallinen ihminen. Se on ollut hienoa, Raittila sanoo.

Hän epäilee, että jatkuessaan maailmanpolitiikan osuuden supistuminen kaventaa myös lukijoiden ymmärrystä.

Eläköön se pieni ero!

Raportti paljastaa myös, että verkon ja vanhan median sisällöt ovat alkaneet eriytyä.

Iltapäivälehdet ja Helsingin Sanomat keräävät klikkauksia rikos- ja onnettomuusotsikoilla ja säästävät vapaa-ajan eli urheilun, viihteen ja kulttuurin aiheita paperilehteen.

Myytävän paperilehden valti-iksi iltapäivälehdet ovat nostaneet terveyteen liittyvät aiheet, joiden osuus on yli kolminkertaistunut kahdessa vuodessa ja kattaa jo yli viidenneksen etusivujen aiheista.

– Yhä suurempi osa paperisen lehden tilaajista ja ostajista kuuluu suuriin ikäluokkiin, joille terveysjutut ovat läheisiä, Raittila arvioi.

Iltapäivälehdet käsittelevät terveyttä paitsi muita enemmän myös muista poiketen, yksilön kautta ja hallinnollista näkökulmaa välttäen. Kirjoitetaan sairastavista julkiksista, joihin on ehkä vielä helpompi samastua kuin tuntemattomiin rikoksen uhreihin – ja annetaan terveysvinkkejä.

Yle ui valtavirtaan

Tämän vuoden tutkimuksessa kiinnitettiin erityistä huomiota Yleisradion sisältöihin julkisen palvelun yhtiön roolista käydyn keskustelun vuoksi.

Raportissa esitetään kysymys, miten Ylen tulisi erottua kaupallisesta mediasta. Kysymys jää avoimeksi. Se kuitenkin

kin selviää, että Ylen televisio- ja radiouutisten sisältöjen aihejakauma on hyvin samankaltainen kuin Radio Novan ja MTV3:n.

”Riittääkö, että journalismi heijastaa yhteiskuntaa niin miesvaltaisena kuin se on, vai pitäisikö journalismin tasata epätasa-arvoa sukupuolten kesken?”

*Pentti Raittila
Journalismin tutkimusyksikön
tutkimusjohtaja*

Vaikka Yle uutisoi vankasti politiikkaa ja taloutta, molempien osuudet ovat tulleet rytinällä alas aiempaan tutkimukseen nähden. Samalla vapaa-ajan, turvallisuuteen ja ympäristöön liittyviä aiheita on lisätty.

– Yle korostaa samoja asioita kuin muut välineet. Ennen politiikka ja talous olivat Ylellä niin

keskeisiä, että muille aihepiireille jäi pieni osuus. Nyt aiheet tasoittuvat, Raittila analysoi.

Yksi ei muutu

Entä ketkä jutuissa esiintyvät? Miehet, miehet, miehet ja naiset. Vaikka asiaan on viime vuosina koetettu kiinnittää huomiota, miehet puhuvat jutuissa ja näkyvät kuvissa lähes kolme kertaa naisia useammin. Vain aamulehdissä kuilu on edes vähän kaventunut. Naiset ovat ottaneet miehiä kiinni esiintymistiheydessä lähinnä yksityishenkilöinä ja urheilijoina.

Raittilan äänestä kuultaa turhautuneisuus.

– Riittääkö, että journalismi heijastaa yhteiskuntaa niin miesvaltaisena kuin se on, vai pitäisikö journalismin tasata epätasa-arvoa sukupuolten kesken? Journalistien olisi hyvä käydä tätä keskustelua.

Riikka Virranta

➤ Lähde: Risto Suikkanen ja Hanna Syrjälä: *Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta 2010*.

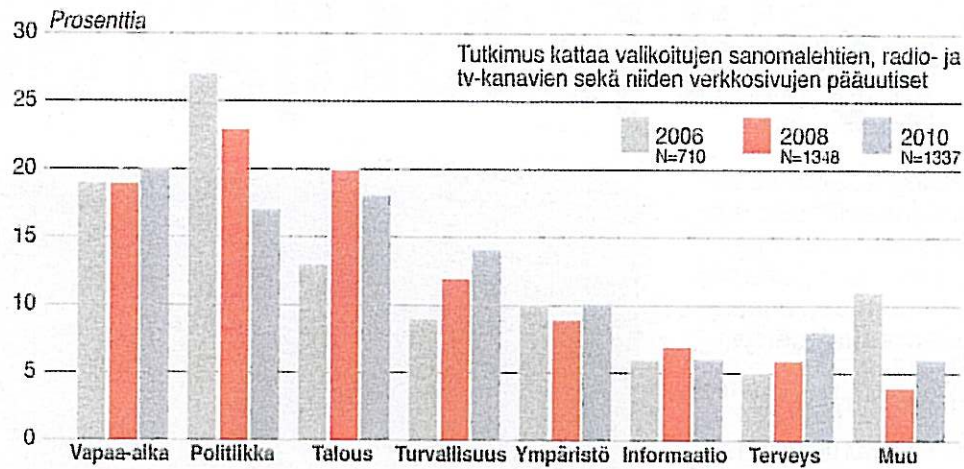
MIKA IMMONEN

Fakta

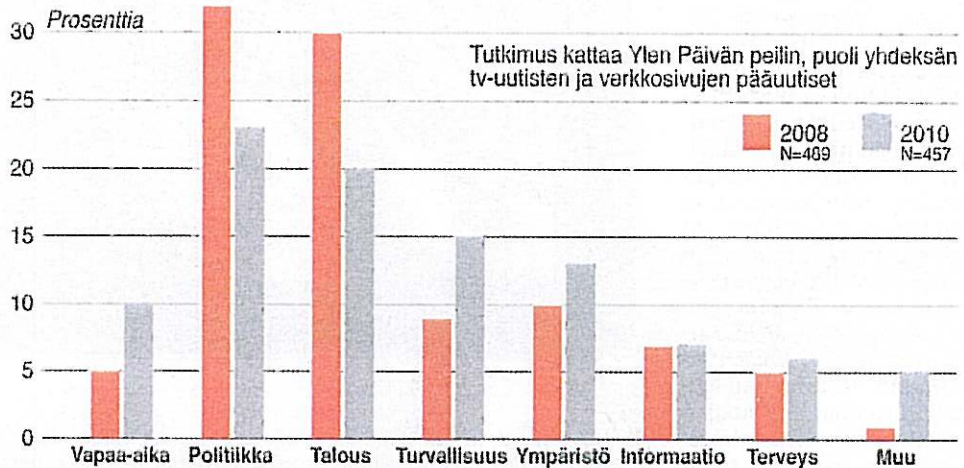
Uutismedian vuosiseuranta

- Systemaattiseen sisällön erittelyyn perustuva kuvaus suomalaisten sanomalehtien etusivujen sekä television ja radion pääuutisten sisällöstä.
- Helsingin Sanomien Säätiön rahoittama ja Tampereen yliopiston Journalismin tutkimusyksikön toteuttama hanke. Pilotitutkimus vuoden 2006 pääuutisista julkaistiin 2007, myöhemmät raportit vuosina 2008 ja 2010. Hankkeen viimeinen raportti julkaistaan vuonna 2012.
- Analyysissä eritellään muun muassa pääuutisten aihepiirejä, niissä esiintyviä toimijoita ja juttujen maantieteellistä jakautumaa.
- Tuoreimman tutkimuksen kohteena oli 18 uutisvälinettä, joista analysoitiin joka kymmenennen päivän uutiset, yhteensä 14 päivän aineisto lokakuun 2009 ja maaliskuun 2010 välillä.
- Vuonna 2008 ja 2010 tutkittiin Helsingin Sanomien, Ilkan, Kainuun Sanomien, Turun Sanomien, Iltalehden, Iltä-Sanomien, Radio Novan, MTV3:n, Ylen puoliyhdeksän tv-uutisten ja Päivän peilin sekä niiden verkkosivujen pääuutisia. Osittain eri otoksella tehtyä pilotitutkimusta on vertailtu tuoreempiin vain kaikissa tutkimuksissa mukana olleiden välineiden osalta.
- Raportit voi lukea Journalismin tutkimusyksikön verkkosivuilla osoitteessa www.uta.fi/jourttutkimus.

Etusivujen ja pääuutislähetysten juttujen aihepiirien jakaantuminen

Ylen juttujen aihepiirien jakaantuminen

Vapaa-aika = Urheilu, viihte, kulttuuri, ihmissuhteet, kotitalous, kuluttaminen, harrasteet
 Poliittikka = Ulkomaat, kansainvälinen politiikka, sisäpolitiikka, kunnallispolitiikka, ulkopoliittikka
 Talous = Yritystalous, työmarkkinat, maatalous, talouspolitiikka
 Turvallisuus = Rikokset, onnettomuudet, maanpuolustus
 Ympäristö = Ympäristö, liikenne, energia, asuminen
 Informaatio = Joukkoviestintä, tutkimus, historia, koulutus, uskonto
 Terveys = Terveys, sosiaaliturva, alkoholi

YLE

Atte Jääskeläinen

Yle vahvisti alueuutisointiaan

Ylen uutistoiminnan vastaava päätoimittaja Atte Jääskeläinen ei usko "pistokoernaisen metodin" kuvaavan luotettavasti uutisagendan muutosta.

– Voimakkaimmin aihealueiden suhteisiin vaikuttaa se, mihin kohdennamme resurssit. Panostus talouteen ja politiikkaan on entisellään.

Yle on kuitenkin lisännyt alueellisten uutisten julkaisua myös verkossa, mikä voi näkyä valtakunnan politiikan ja talouden osuuden kutistumisena.

Pitäisikö Ylen sitten erottua muista? Kyllä, Jääskeläinen linjaa, vaikka hänen mukaansa myös suuret kaupalliset broadcast-yhtiöt edustavat Suomessa yleisradioperinnettä.

– Haluamme erottua arvovallinnoilla. Se näkyy käsittelyta-voissa ja asenteena, että ongelmien lisäksi on ratkaisuja.

NAISET

Inkeri Pasanen

Asiantuntijanaisia täytyy kaivaa juttuihin

Keskisuomalaisessa tutkitaan keväällä, miten naiset pääsevät esiin lehden sivuilla – sen verran uutismedian vuosiseurannan tulos hätkähdytti varapäätoimittaja Inkeri Pasasta.

Pasanen uskoo tuloksen heijastavan lehtien halua haastatella asiantuntijoita ja päättäjiä, jotka usein ovat miehiä.

– Esimerkiksi pörssiyritysten hallituksiin on vasta nousemassa naisia, hän sanoo.

Pasanen mukaan naiset pääsevät ääneen, jos lehdet kertovat monipuolisesti arjesta. Toisaalta hän toivoo, että urallaan menestyneitä naisia kaivettaisiin aktiivisemmin julkisuuteen. Esteeksi voi tosin tulla naisten vaatimattomuus.

– Olen houkutelut asiantuntijanaisia syntymäpäivähaastatteluihin, mutta heitä ei ole helppoa saada suostumaan.

VÄKIVALTA

Tapio Sadeoja

Ilta-Sanomat tiukensi asennetta väkivaltaan

Uutismedian vuosiseuranta paljastaa, että olennaisesti väkivaltaa sisältävien juttujen osuus on romahtanut iltapäivälehtien etusivuilla ja niiden verkkolehdistä parissa vuodessa. Tutkijat uskovat, että kansissa näkyy väkivaltalööpeistä vuonna 2006 käyty keskustelu lapsiasiavaltuutetun älähdysten jälkeen.

Ilta-Sanomien vastaavan päätoimittajan Tapio Sadeojan mukaan kyse on tietoisesta linjanmuutoksesta, joka lähti toimituksesta.

– Ei se sattumaa ole. Ihmiset eri tasoilla päätoimittajasta lähtien katsovat lööpit ja etusivut ennen kuin ne lähtevät ulos. Näitä varmistuksia on moninkertaistettu.

– On tärkeää, ettei esimerkiksi rikoksista uutisoitaessa kuvailta väkivaltaista tekotapaa.

ULKOMAAT

Seppo Ylönen

Ulkomainen politiikka on vaikea laji

Kahdeksan maakuntalehden yhteisen ulkomaanpoolin tuottaja Seppo Ylönen Kalevasta on yllätynyt, että kansainvälisen politiikan osuus suomalaisissa pääuutisissa laskee. Toisaalta hän ymmärtää; laji on vaikea.

– Malliesimerkki on EU, jonka päätökset vaikuttavat kaikkiin mutta josta on erittäin vaikea tehdä raflaavia, suuria massoja kiinnostavia juttuja. Toimittajien ammattitaito on niissä todellakin koetuksella.

Suomalaisen ulkomaanjournalismin vahvuus on Ylösen mielestä pyrkimys käsitellä arkaluontoisetkin aiheet puolueettomasti. Heikkoudeksi hän näkee pienen maan pienet resurssit.

– Ulkomaantoimituksia on supistettu ja niiden budjetit leikattu. Se näkyy väistämättäkin jäljessä, Ylönen arvioi.

PAIKALLISUUS

Riitta Monto

Kulttuurikin tuottaa paikallisuutisia

Paikallisuutta korostavista juhlapuheista huolimatta paikallisten aiheiden osuus pääuutiskakussa on entisellään.

Päätoimittaja Riitta Monton mukaan Turun Sanomissa panostusta paikalliseen uutisointiin on pyritty lisäämään. Esimerkiksi maakuntalehtien yhteisen ulkomaantoimituksen ansiosta resursseja voidaan kohdentaa paikallisten asioiden käsittelyyn. Myös kattavasta aluetoimittajaverkosta on pidetty kiinni.

– Aluetoimittajat liikkuvat ihmisten parissa eivätkä tarkastele asioita etäältä toimittajista.

Paikallisuutta on vahvistanut myös kulttuurisivujen määrän kasvattaminen.

– Alueen taiteilijat, kulttuuritoimijat ja tapahtumat ovat saaneet lisää näkyvyyttä.